

פרשת כי תצא – שבת קודש

^(ד) לֹא־תַעֲשֶׂק שָׂכִיר עֲנִי וְאֶבְיֹן מֵאַחֲרָיָה אוֹ מִגֵּרָה אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ בְּשַׁעֲרֶיהָ:

^{יד} לֹא תַעֲשֹׂק אֲגִירָא, עֲנִיא וּמַסְכִּינָא, מֵאַחֲרָיָה אוֹ מִגֵּירָה דְבִארְעָךְ בְּקִרְוֶךְ.

^ה לֹא תַעֲשֹׂק שָׂכִיר. וְהָלֹא כָּבֵד כְּתוֹב אֱלֹא לַעֲבוֹר עַל הָאֶבְיֹן בְּכִי' לֹא־יֵאָזֵן לֹא תַעֲשֹׂק שָׂכִיר שֶׁהוּא עֲנִי וְאֶבְיֹן וְעַל הָעָשִׁיר כְּבֵד הוֹזֵהֵר לֹא תַעֲשֹׂק אֶת רַעְיָה: אֶבְיֹן. הַתָּאב לְכָל דָּבָר: מִגֵּרָה. זֶה גֵּר צָדִיק: בְּשַׁעֲרֶיהָ. זֶה גֵּר תוֹשֵׁב הָאוֹכֵל נְבִלֹת: אֲשֶׁר בְּאַרְעָךְ. לְרַבּוֹת שָׂכֵר בְּהִמָּה וּבְחַיִּים:

^(ט) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שָׂכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ בִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְּךָ חֲטָא: ׀

^{טו} בְּיוֹמִיהָ תַתִּין אֲגִירָה וְלֹא תִיעוֹל עָלָוְהִי שִׁמְשָׂא, אֲרִי עֲנִיא הוּא, וְלִיהִי, הוּא מִסֵּר יָת נַפְשִׁיהָ; וְלֹא יִקְרִי עָלָיו קָדָם יי, וְהִיא בְּךָ חוֹבָא.

^ה וְאֵלָיו הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ. אֵל הַשָּׂכֵר הַזֶּה הוּא נוֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת עָלָה בְּכַבֵּשׁ וְנִתְּלָה בְּאֵילָן: וְהָיָה בְּךָ חֲטָא. מ"מ אֱלֹא שְׁמִמְהֵרִין לַפָּרַע ע"י הַקְוָרָא:

^(י) לֹא־יִוָּמְתוּ אֲבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יִוָּמְתוּ עַל־אֲבוֹת אִישׁ בַּחֲטָאוֹ יוֹמְתוּ: ׀

^{טו} לֹא יוֹמוֹתֵין אֲבָהִין עַל פֶּם בָּנֵין, וּבָנֵין לֹא יוֹמוֹתֵין עַל פֶּם אֲבָהֵין: אֲנָשׁ בְּחוֹבָיָה, יוֹמוֹתֵין.

^ה לֹא יוֹמְתוּ אֲבוֹת עַל בָּנִים. בְּעֵדוֹת בָּנִים וְא"ת בְּעֵדוֹן בָּנִים כְּבֵד נֶאֱמַר אִישׁ בַּחֲטָאוֹ יוֹמְתוּ אֲבָל מִי שְׂאִינוֹ אִישׁ מֵת בְּעֵין אֲבָיו וְהַקְטָנִים מֵתִים בְּעֵין אֲבוֹתָם בִּירֵי שָׁמַיִם:

^(יג) לֹא תִמָּה מִשְׁפַּט גֵּר יִתּוֹם וְלֹא תִחַבֵּל בְּגֵר אֶלְמָנָה:

^{יז} לֹא תַצְלִי, דִּין גֵּיּוֹר יִיתָם; וְלֹא תַסֵּב מִשְׁכּוֹנָא, כְּסוּת אֶרְמֵלָא.

^ה לֹא תִשָּׂה מִשְׁפַּט גֵּר יִתּוֹם. וְעַל הָעָשִׁיר כְּבֵד הוֹזֵהֵר לֹא תִשָּׂה מִשְׁפַּט וְשֹׁנֵה בְּעִנִי לַעֲבוֹר עָלָיו בְּשֵׁנִי לֹא־יֵאָזֵן לִפִּי שֶׁנֶּקֶל לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט עֲנִי יוֹתֵר מִשָּׁל עָשִׁיר לְכָךְ הוֹזִיר וְשֹׁנֵה עָלָיו: לֹא תִחַבֵּל. שְׁלֹא בִשְׁעַת הַלֹּאָה:

^(יג) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם: ׀

^{יח} וְתִדְבֵּר, אֲרִי עֲבָדָא הוֹיָתָא בְּמִצְרַיִם, וַיִּפְרֹקְךָ יי אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם; עַל כֵּן אֲנִי מִפְּקִיד לָךְ, לִמְעַבְד, יָת פִּתְגָמָא, הָדִין.

^{יג} וְזָכַרְתָּ. ע"מ כִּן פְּדִיתִיךָ לְשִׁמּוֹר חוֹקֶיךָ אֲפִלּוּ יֵשׁ חֲסָרוֹן כִּיס בְּדָרְךָ:

^{יט} אֲרִי תַחֲצוֹד חֲצָדְךָ בְּחֻלְדָּךְ וְתַתְּנִישִׁי עֲמֻרָא בְּחֻלְדָּא, לֹא תִתּוֹב לְמַסְכִּיָּה לְגִירָא לִיתְמָא וּלְאַרְמִלָּתָא, יְהִי: בְּדִיל דְּיִכְרַנְךָ יי אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל עוֹבְרֵי יָדְךָ.

^ה וְשִׁכַּחַת עוֹמֵר. וְלֹא גָדִישׁ מִכָּאן אֲמָרוֹ עוֹמֵר שִׁישׁ בּוֹ סָאִתִּים וְשִׁכְחוּ אִינוֹ שִׁכַּחַת: בְּשָׂדֶה. לְרַבּוֹת שִׁכַּחַת קָמָה שִׁשְׁכַּחַת מִקְצָתָה מִלְקָצוֹר: לֹא תִשׁוּב לְקַחְתּוֹ. מִכָּאן אֲמָרוֹ שְׁלֹא־חֲרִיו שִׁכַּחַת שְׁלַפְנִיו אִינוֹ שִׁכַּחַת שְׂאִינוֹ בְּכָל תְּשׁוּבָה: לְמַעַן יִכְרַכְךָ. וְאֶע"פ שֶׁבָּאת לִידוֹ שְׁלֹא בְּמַתְכֵּןן ק"ו לַעֲנוּשָׁה בְּמַתְכֵּןן אֲמָרוֹ מַעֲתָה נִפְלָה סֵלַע מִיָּדוֹ וּמִצָּעָה עֲנִי וְנִתְּפָנִים בָּהּ הָרִי הוּא מִתְּכַרֵּךְ עָלֶיהָ:

^(כ) כִּי תַחֲבֹט זִיתְךָ לֹא תִפְאֹר אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתּוֹם וְלֹא־לְמָנָה יְהִי:

^כ אֲרִי תַחֲבֹט זִיתְךָ, לֹא תִפְלִי בְּתַרְךָ: לְגִירָא לִיתְמָא וּלְאַרְמִלָּתָא, יְהִי.

^ה לֹא תִפְאֹר. לֹא תִטּוֹל תִּפְאֲרָתוֹ מִמֶּנּוּ מִכָּאן שְׁמִינִיזִין פָּאָה לְאֵילָן: אַחֲרֶיךָ. זֹו שִׁכַּחַת:

^(כא) כִּי תַבְצֹר בְּרִמְךָ לֹא תַעֲוִלֵל אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתּוֹם וְלֹא־לְמָנָה יְהִי:

^{כא} אֲרִי תַבְצֹר בְּרִמְךָ, לֹא תַעֲוִלֵל בְּתַרְךָ: לְגִירָא לִיתְמָא וּלְאַרְמִלָּתָא, יְהִי.

^ה לֹא תַעֲוִלֵל. אִם מִצָּאת בּוֹ עוֹלָלֹת לֹא תִקְחֶנָּה וְאִילוּ הִיא עוֹלָלֹת כָּל שְׂאִין לָהּ לֹא כִתֵּף וְלֹא נִטֵּף יֵשׁ לָהּ אֶחָד מֵהֶם הָרִי הִיא לְבַעַל הַבַּיִת וְרֵאִיתִי בְּגִמְרָא יְרוּשְׁלַמִּית אִילוּ הִיא כִתֵּף פְּסִיגִין זֶה עַל גֵּב זֶה. נִטֵּף אֵלּוֹ הַתְּלוּיוֹת בְּשָׂדֶה וְיִוִּדְרוֹת:

^(כב) וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־כֵּן אֲנִכִּי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: ׀

^{כב} וְתִדְבֵּר, אֲרִי עֲבָדָא הוֹיָתָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם; עַל כֵּן אֲנִי מִפְּקִיד לָךְ, לִמְעַבְד, יָת פִּתְגָמָא, הָדִין.

^(כג) כִּי־יְהִיָּה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְנָשׂוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוֹם וְהַצְדִּיקוּ אֶת־הַצְדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע:

^{כג} אֲרִי יְהִי רִיב בֵּין גְּבִירָא, וְיִתְקַרְבוּן לְדִינָא וְיִדְיִינוּן; וְיִזְכּוּן, יָת וְיִצָּאֵה, וְיַחֲיִבוּן, יָת חֲזִיבָא.

^ה כִּי יְהִיָּה רִיב. סוּפֶם לְהִיֹּת נִגְשִׁים אֵל הַמִּשְׁפָּט אֲמָרוֹ מַעֲתָה אֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה מִי גֵרִם לְלוֹט לְפָרוֹשׁ מִן הַצְדִּיק הָרִי אֲמָרוֹ זֹו מְרִיבָה: וְהִרְשִׁיעוּ אֶת הָרָשָׁע. יָכוֹל כָּל הַמַּתְחִיבִין בְּדִין לֹקִין ת"ל וְהָיָה אִם בֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע פְּעֻמִּים לֹקֶה פְּעֻמִּים אִינוֹ לֹקֶה וּמִי הוּא הַלֹּקֶה לְמוֹד מִן הָעֲנִין. לֹא תַחֲסוֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. לֹא־ו שְׁלֹא נִתֵּק לַעֲשֹׂה:

^(כד) וְהָיָה אִם־בֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהַפִּילֹו הַשֹּׁפֵט וְהַכְהֹו לְפָנָיו בְּדִי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר:

^{כד} אֲרַבְעִין יִכְנֹו אִם בֶּר חִיב לְאַלְקָאָה, חִיבָא וְיִרְמַנִּיָּה דִּינָא וְיִלְקִינִיָּה קְדָמוּהִי, כְּמִסַּת חוֹבָתִיָּה בְּמִנְיָן.

^(כז) כִּי־יִשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ה אֲרִי יִתְבּוֹן אַחֲוִין בְּחֻדָּא, וְיִמּוֹת חַד מִנְהוֹן וּבֵר לִית לִיהִי לֹא תִהִי אִמַּת מִיתָא לְבָרָא, לְבָרֵר אַחֲרֵין: יִבְמָה יִיעוֹל עָלָה, וְיִסְבֵּה לִיהִי לְאִתּוֹ וְיִבְמָנָה.

^(כז) כִּי יִשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו. שֶׁהָיְתָה לָהֶם יִשְׁבָּה אַחַת בְּעוֹלָם פָּרַט לְאִשְׁת־אֲחִיו שֶׁל הָיָה בְּעוֹלָמוֹ: יַחְדָּו. הַמִּיּוֹחָדִים בְּנִתְּלָה פָּרַט לְאֲחִיו מִן הָאֵם. וּבֵן אֵין לוֹ. עֵיין עָלָיו בֵּן אוֹ בַת אוֹ בֵּן הַבֵּן אוֹ בַת הַבֵּן (אוֹ בֵּן הַבַּת) אוֹ בַת הַבַּת:

^ו אֲרַבְעִין יִלְקִינִיָּה, לֹא יוֹסִיף: דְּלִמָּא יוֹסִיף לְאַלְקוּיָתִיָּה עַל אֵלָין מִחָא רַבָּא, וְיִיקַל אַחֲוֹךְ לַעֲיִיךָ.

^(כח) לֹא־תַחֲסוֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ: ׀

^ז לֹא תִיחַד פֶּם תוֹרָא, בְּדִישִׁיָּה.

^(כט) כִּי־יִשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז אֲרַבְעִין יִלְקִינִיָּה, לֹא יוֹסִיף: דְּלִמָּא יוֹסִיף לְאַלְקוּיָתִיָּה עַל אֵלָין מִחָא רַבָּא, וְיִיקַל אַחֲוֹךְ לַעֲיִיךָ.

^(ל) וְהָיָה הַכְּבוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוֹם עַל־שֵׁם אֲחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחַה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל:

^ו וְהִיא, בְּקָרָא דְּתִלִּיד יָקוֹם, עַל שְׁמָא דְאַחֲוִיָּה מִיתָא; וְלֹא יִתְמַחִי שְׁמִיָּה, מִיִּשְׂרָאֵל.

^(ל) וְהָיָה הַכְּבוֹר. גְּדוֹל הָאֲחִים הוּא מִיבֵם אוֹתָהּ: אֲשֶׁר תֵּלֵד. פָּרַט לְאַלְוִנִית שְׂאִינָה יוֹלְדֶת: יָקוֹם עַל שֵׁם אֲחִיו. זֶה שְׂכֵם אֶת אִשְׁתּוֹ יִטּוֹל נִתְּלַת הַמֵּת בְּנִכְסֵי אֲבִיו: וְלֹא יִמָּחַה שְׁמוֹ. פָּרַט לְאִשְׁת־סָרִיס שְׁשֻׁמוֹ מַחוּי:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָא, לְיִבְמָתִיָּה.

^(ל) וְהָיָה אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לֹו לֹא־תִהְיֶה אִשְׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה וְיִבְמָה:

^ז וְאִם לֹא יִצְבִי גְבִירָא, לְמַסֵּב יָת יִבְמָתִיָּה; וְתַסֵּק בְּמַתִּיָּה לְתַרַע בֵּית דִּינָא לְקָדָם סְבִירָא, וְתִימֵר סְרִיב יִבְמִי לְאַקְמָא לְאַחֲוִיָּה שְׂמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אֲבָ